

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XX. Gratum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

penul. princ. de elect. in 6. Alij tamen, vt Imola hñc n. 4. Abb. n. 3. hoc consilium non recipiunt.

NOTANDVM IV. Vt laboribus & expensis parcat, expedit, vt Iudex ordinarius, vel delegatus articulum aliquem causæ, v. g. testium examinationem alicui committat, ne è longinquo loco euocari debeant. Quamobrem ex Petr. Ancharano referunt hic Barbatia col. 2. Decius n. 3. Si Episcopus amplam diocesim habens causam subditorum in loco nimis remoto ab illis cognosci velit, partes petere posse, vt alijs Iudicibus in propinquo delegetur; alioquin eos tanquam grauatos appellare posse. Id verò declarari debet, si causa magni momenti non sit, vti constat ex l. cum post, 26. C. appellat. Secus, si ardua, seu alicuius momenti, ita vt tractari debeat in loco, vbi peritorum copia est, iuxta c. statutum, 11. de rescript. in 6. Quare id frequens est, vt in causis non leuibus partes etiam è loco remoto ad Consistorium Episcopi citentur.

CAPITVLVM XIX.

Relatum.

Quæsitum fuit ex Lucio III Si causa ab antecessore eius Iudicibus delegata sit, & priusquam illi eam terminauerint, Papa mortuus sit, vtum in causa procedere possint. Respondet Lucius: Si lis ante obitum antecessoris contestata sit, morte eius non extinguitur mandatum, seu delegatio. Sin autem contestata non sit tempore obitus, tum Iudices delegati in causa illa procedere non possunt.

CAPITVLVM XX.

Gratum.

PARAPHRASIS.

Vrbanus III. de duobus consultus erat. Primum: Si Iudex delegatus per edictum partes citarit, ante delegantis obitum, sed

lis post eiusdem mortem contestata sit, vtum Iudex in causa procedere possit, cognita delegantis morte. Alterum: Si Titius à Iudicis sententia appellauit, sed postea inducias petijt ad producendos testes, ac denique renuntians huic productioni, receptas attestations publicari postulauit, vtum hæc agendo appellationem deseruisse censendus sit. Ad I. respondet Papa; Cum per citationem causa sit veluti cæpta, potest Iudex, imò debet in ea procedere, ac definire: preferim, si (tempore litis contestandæ) de obitu delegantis certus non fuerat. Ad II. respondet; Quòd Titius per ea, quæ narrata sunt, ab interposita appellatione recessisse censetur.

SUMMARIVM.

1. *Mortuo delegante, si citatio iam facta, iurisdictione delegati perpetuatur, extinguitur autem, si citatio facta non sit.*
2. *Ad perpetuandam eiusdem delegati iurisdictionem sufficit citationem ab ipso emanasse, etsi ad partes non peruenierit.*
3. *Requiritur autem, vt citatio ab ipso delegato vel subdelegato facta fuerit; alias nunquam iurisdictione perpetuatur.*
4. *Iurisdictione ordinaria non expirat per mortem Principis, à quo concessa est; si ordinarius eam vti non cepit.*
5. *Mandatum à Superiore datum ordinario Iudici, aut Officiali, illo Superiore mortuo, mandatum non expirat, sed potest, re licet adhuc integra, executioni mandari.*
6. *Intelligi hoc debet in ordine ad iura, seu facultates, qua per negotij inchoationem acquisita censentur; non item in ordine ad imponendam obligationem.*
7. *Si commissiones seu facultates habent rationem gratia seu beneficij accepti, morte concedentis non expirant; secus est, si habent rationem meri mandati, & negotium captum non est.*
8. *Iurisdictione contentiosa ad vniuersitatem*

tem causarum delegata, mortuo delegante non expirat, postquam unum earum tractare cepit.

9. Iurisdicção delegata, si nondum cœpta sit, non expirat per mortem delegantis,posito, quod mors in eo loco ignoretur, etiamsi Iudex delegatus priuatim eam non ignoret, & in hoc casu acta valent.
10. Ita valent etiã dimissoria data à Vicario post mortem Episcopi publicè ignoratã.
11. Reuocatione nõ auferitur potestas delegati aut Vicarij, priusquã ipsi ea intimata fuerit ab ipsomet reuocãte, vel nomine eius per nunciũ, procuratorẽ, literas.
12. Quo signo cognoscatur, verum alicui sit commissã iurisdicção ordinaria, an verò delegata.
13. Appellationi renunciare censetur, qui actum contrarium exercet.

Contra prius responsum obijcitur c. præcedens, quod directè contrarium est. Hæc cc. conciliare conatur Abb. hic n. 1. I. mola n. 3. Sanchez lib. 8. disput. 28. n. 10. Sed mihi magis placet, quod Decius hic ait, n. 1. & alij apud Abb. cit. c. 8. Præcedens Lucij III. responsum, ab Urbano III. fuisse correctum. Pro cuius intellectu aduerte, quod canones, quantum id fieri licet, ciuilibus legibus conformentur, c. 1. de noui operis nuntiatione. Legibus autem ciuilibus expressè statutum est, quod iurisdicção delegata expiret per mortem, aut amotionem delegantis, si res integra, seu causa nondum cœpta sit; non item expiret, si causa cœpta sit, l. & quia, 6. ff. de iurisdicção. Nam id vniuersim verum est, quod mandatum morte mandantis, si res integra, seu negotium nondum cœptum sit, expiret. l. mandatum, 15. C. mandati. At verò ciuilibus legibus expressum satis non est, vtrum iurisdicção delegata primùm per litis contestationem cœpta censeatur; an verò solam citationem. Nam prius illud non pauci affirmant, vt Bartol. in cit. l. Et quia, Gl. lib. ver. antequã, Gl. in cit. l. mandatum, ver. finitur, & alij apud Sanch. cit. disp. 28. n. 9. At verò Bartolus in ead. l. Et quia, & alij plures arbitrantur, etiã ciuili iure sufficere citationem à Iudice factã esse,

vt iurisdicção cœpta & idcirco perpetuanda censeatur. Imò non pauci existimant, neq; citationem requiri, sed satis esse, si aliquis iudicialis præparatio antecessit, vt infrã dicam.

Hinc itaque orta est diuersitas decretorum, quod Lucius I l. I. priorem sententiam tãquam tutiorem secutus aliter responderit, quã Vrbanus III. secutus sententiam posteriorẽ, quã & benignior est. Igitur est NOTANDVM I. Mortuo delegante, si citatio facta est, iurisdicção delegati perpetuatur: sin autẽ facta nõ est citatio, extinguitur. Ita hic expressè docet Vrbanus III. Ratio est: Quia iurisdicção delegati per mortem delegantis non extinguitur, si illã vti cœperit, c. licet, 30 hoc tit. Atqui principium & fundamentum iudicij, seu contentiosæ iurisdicçãois est citatio, §. vlt. Instit. de pœn. temerè iudicantium, iun. Gl. c. vlt. de off. delegati, & docet Gl. in c. quoniam, 11. ver. citationes, de probat. Ergo & c.

NOTANDVM II. Ad perpetuandã iurisdicçãoem Iudicis delegati, sufficit, si citatio ab ipso emanãrit, tametsi ad partes non peruenierit. Gl. magna communiter recepta in Clem. 2. Vt lite pendente, Abb. hic & alij apud Sanchez lib. 8. disput. 28. n. 13. contra Cardinal. Zabarell. in cit. Clem. 2. opposit. 6. Colligitur ex verbis huius c. *Proposito citationis edicto*. Nam olim citationes fieri solebant per edicta publica: sed hodie fieri debent per literas, aut nuntium destinatum ad personam citandã: nisi fraudulenter lateat, vel impediãt, quò minùs citatio peruenire queat, vel si locus aut domicilium tutò adiri non possit, deniq; quotiescunq; nescitur, vbi sit, qui citari debet, tum publicis edictis locus est, Clem. 1. de iudicijs, & docet hic Abb. n. 4. Robertus Maranta de ordine iudiciorum, p. 6. n. 82. Ratio autem traditæ doctrinæ est: Quia citatio habet vim præcepti, quod quatenus à Superiore, seu Iudice procedit, effectum consecutum censetur, atque quatenus est ex se, potentiam obligandi continet; tametsi per accidens, videl. propter ignorantia, non obliget, donec alteri intimetur, vti in simili dixi de legis obligatione in lib. 1. Th. mor. tr. 4. c. 2. n. 1.

QVÆRITVR primò: Vtrum iurisdic-
 delegata eo ipso perpetuari cenſeatur, etiam
 ſuperueniente morte delegantis, quia dele-
 gatus alteri ſubdelegauit. Affirmant Hoſti-
 enſis in cit. c. licet, Gl. in c. penult. ver. pro-
 ceſſum, eod. tit. in 6. Syl. ver. delegatus, q. 6.
 Nam iurisdic-
 tio perpetuatur, cum primùm
 delegatus eà vti cœpit, cit. c. licet. Atqui eam
 ſubdelegando vtitur iurisdic-
 tione ſibi dele-
 gata: Ergo &c. Et ſimili ratione aiunt Hoſti-
 enſis & Syl. ll. cc. Barbatia c. relatum, col.
 8. & alij apud Sanchez n. 8. ſi qualitercunque
 iudicium etiam extrinſecum, ſeu præparato-
 riè cœptum ſit, vt ſi Iudex delegatus locum
 iudicio exercendo elegit, Notarium vocauit,
 3 aut citationem fieri iuſſit. Sed contrarium
 eſt dicendum, niſi citatio ab ipſo delegato,
 ſeu à ſubdelegato facta fuerit, nunquam per-
 petuari iurisdic-
 tionem. Ita Ioann. Andr. in
 cit. c. penult, n. 1. Dominicus col. 1. Felin-
 us in c. relatum, n. 12. Sanchez. cit. diſp. 28.
 n. 18. Ratio eſt: Quia delegare & ſubdele-
 gare, ſicuti & Notarium eligere non ſunt ac-
 tūs iudiciales: quomobrem etiam extra ter-
 ritorium Iudicis ordinarij, aut delegantis
 fieri poſſunt, teſte Felino l. c. conſequenter
 per exercitium talis actūs non eſt cœptum
 iudicium. Confirmatur hæc doctrina ex c.
 penult. eod. tit. in 6. & c. vlt. de offic. legati.
 Ad argum. pro parte contraria reſp. maio-
 rem veram eſſe, ſi delegatus actum iurisdic-
 tionis intrinſecum ſeu ſubſtantialem exercuit,
 ſecūs, ſi extrinſecum, & accidentalem tan-
 tùm, cuiuſmodi eſt ſubdelegare.

Corollarium. Si delegatus Principis cau-
 ſam ſubdelegarit, ſicuti ei cõmuni iure con-
 ceſſum eſt, & poſtea re integra moriatur, ſu-
 perſtite principali delegante, expirat pote-
 ſtas ſubdelegati. Secūs verò eſt, ſi alius dele-
 gatus ſubdelegauit per poteſtatem ſpeciali-
 ter ſibi à delegante conceſſam. Ita Sanchez
 n. 36. in ſine. Ratio diſcriminis eſt: Quia in
 priore caſu ſubdelegatus immediatè accipit
 poteſtatem à ſubdelegante: at verò in poſte-
 riore potius à delegante principali, cuius
 nomine & auctoritate ſubdelegatio, ſeu ſub-
 ſtitutio ſit, arg. c. 1. de officio Vicarij in 6.

4 QVÆRITVR ſecundò: Vtrum etiam iu-

riſdic-
 tio ordinaria expiret per mortem Prin-
 cipis, à quo conceſſa eſt, ſi Ordinarius ille iu-
 riſdic-
 tione vti non cœpit. Reſponſio eſt ne-
 gatiua, ex l. & quia, 6. ff. de iurisdic-
 tione & c. 2. de
 offic. legati, in 6. Ratio eſt, quam Abb. aſſert.
 in c. relatum, n. 4. hoc tit. Quia iurisdic-
 tio ordinaria à lege, aut Principe conceſſa, cum
 primùm acceptata eſt, tanquam gratia ſeu
 ius quoddam adhæret perſonæ, conferens
 illi ſtatim ac dignitatem Iudicis, ac Superi-
 oris. Gratia autem, ius, ſeu beneficium alicui
 à Principe conceſſum, morte concedentis
 non expirat, c. ſi ſuper, 9. eod. tit. in 6. Ergo
 neq; iurisdic-
 tio ordinaria. Imò firmiùs radi-
 cata eſt ordinaria iurisdic-
 tio, quàm alia gra-
 tiæ Principis. Hæ enim ordinariè per mortem
 Principis expirant, ſi cõceſſæ ſint ad bene-
 placitum concedentis, c. ſi gratiosè, 5. de re-
 ſcript. in 6. Sed iurisdic-
 tio ordinaria tali for-
 mula conceſſa, per mortem Principis non
 extinguitur: Idquè propter publicum fa-
 uorem, ait Sanchez lib. 8. diſp. 28. n. 5. &
 plures refert, ac ſequitur Menoch. de arbitra-
 rijs Iudic. qq. caſu 69. n. 9. At verò iurisdic-
 tio delegata cum ſit inſtar mandati, quod
 in gratiam mandantis fieri ſolet, potius cen-
 ſetur eſſe aliquid ſpectans ad mandantem, ſeu
 delegantem, quàm delegatum. Quouique
 iſte cauſam aggredi cœperit, ex eo tempore
 iurisdic-
 tionis poteſtas veluti oſſibus eius in-
 hæret, ſeu, vt clariùs dicam: ex eo tempore,
 non antè Iudex eſſe incipit, vti colligitur ex
 c. quamuis, 6. hoc tit. in 6.

Corollarium I. Si quid à Superiore man-
 datum ſit ordinario Iudici, aut Officiali, illo
 mortuo, non extinguitur mandatum, ſed po-
 teſt executioni mandari, tamen ſi res integra
 ſit. Ita intelligenda eſt doctrina Bartoli in
 cit. l. & quia, n. 5. Abb. in c. relatum, n. 9.
 hoc tit. ex Auth. Vt nulli iudicium, §. Et hoc
 verò iubemus. Aliorum apud Sanchez cit.
 diſp. 28. n. 42. Ratio eſt: Quia tale manda-
 tum cenſetur eſſe acceſſorium iurisdic-
 tionis aut officio ordinario, iuxta c. licet, 12. de
 offic. ordinarij. Acceſſorium autem ſequitur
 naturam principalis, argum. c. 9. hoc tit. in 6.

Corollarium II. Quod dictum eſt, man-
 datum non extingui morte mandatis, ſi ne-
 gotium

negotium cœptum est, id intelligi debet in ordine ad iura, seu facultates, quæ per negotij inchoationem acquisitæ censentur: Non item in ordine ad imponendam obligationem. Quamobrem docent Syl. ver. mandatum, q. 3. Sanchez. cit. disp. 28. n. 47. quoddam præceptum Superioris, morte præcipientis omnino extinguitur, tametsi res integra sit: v. g. si Prælati tibi præceperit, vt peregrinationem instituas, atque dum in via procedis, certior reddaris de morte illius, illico recedere potes, neque perficere cogaris. Si tamen tuâ interest, vt perficias, non prohiberis perficere, ne officium mandati à te susceptum damno tibi sit.

7 Corollarium III. In quibuscumque commissionibus, aut facultatibus considerandum est, num habeant rationem gratiæ, seu beneficij acceptati, tum non expirant morte concedentis: an verò habeant rationem meri mandati, & censeri debent expirare morte mandantis, si res integra sit. Hanc doctrinam tradidi lib. 5. Th. mor. tr. 6. c. 10. q. 4. Exempla plurima sunt: videl. Potestas absoluedi à casibus reseruat, dispensandi in impedimentis matrimonij, in votis, assistendi matrimonio, suscipiendi ordines ab Episcopo alieno, eligendi Confessarium, vescendi ouis, aut carne tempore Quadragesimæ, in beneficio non residendi, testamentum faciendi. Tales, inquam, facultates seu à Papa concessæ sint, seu ab alio potestatem habente, morte concedentis non extinguuntur, cum sint gratiæ. Ita præter alios docet Henriq. lib. 7. c. 21. n. 6. Syl. ver. dispensatio, n. 11. q. 6. Quare si Papa v. g. committat Ordinario loci, alteriue personæ, vt cum certa persona dispense in matrimonij impedimento, si preces veritate nitantur, censetur gratia iam facta Titio, & Ordinario solum executio demandari, quam is petenti negare non potest, etiamsi qui gratiam concesserat, mortuus sit, sicut bene docet idem Henriq. n. 7. Sæ ver. dispensatio n. 6. Sanchez cit. disp. 28. n. 87. Sin verò gratia facta non sit, sed facienda; quia commissum seu mandatum erat Ordinario loci, vt cum Titio causâ cognitâ dispense, si ipsi videatur, tum expirat morte

mandantis, si causa cœpta non sit; secus, si cœpta: Vt si Commissarius informationem de veritate precum acceperit, superueniente morte delegantis, causam exequi poterit, vt docet Sanchez cit. disp. 28. n. 20.

Simile quiddam est: Si Titius famulo suo mandauerit, vt Caio præsentis, & seu expressè seu tacitè consentienti 100. aureos donet, & ante executionem moriatur Titius, potest ac debet famulus exequi; cum Caius ius suum exigere possit. Sin verò Titius famulo mandauerit, vt Caio absenti, & nondum acceptanti 100. aureos donet, sed ante mortem non exequatur, postea exequi non potest: quia mandatum morte mandantis extinguitur: Et donatio hæc nondum erat facta, sed facienda. Ita docet Baldus in l. & quia, ff. de offic. Proconsulis. Ludouic. Molina to. 2. disp. 263. 264. §. iuxta hætenus, & dixi lib. 3. Th. mor. tr. 4. c. 1. n. 5.

8 QUÆRITUR tertio: Vtrum iurisdicctio contentiosa ad vniuersitatem causarum delegata, mortuo delegante expiret? Videtur esse negandum; quia iurisdictioni ordinariæ æquiparatur, vt dixi. Sed contrarium communiter docent DD. apud Sanchez cit. disp. 28. n. 34. argum. c. ne aliqui, 10. de hæret. in. 6. iun. Gl. magna, & dixi de hoc lib. 5. Th. mor. tr. 6. c. 10. q. 4. Ad rationem in contrarium respondet Abb. in c. relatum, n. 7 hoc tit. Non in omnibus æquiparari ordinariæ. Sed arbitror, facilius responderi posse; Iurisdictionem ad vniuersitatem causarum ordinariæ æquiparari, postquam ea in Iudicem delegatum transijt, ipsique plenè acquisita censetur. Adeò quidem, vt etiam in hoc casu, postquam Iudex ad vniuersitatem causarum delegatus, vnam causam tractare cœpit, iurisdicctio eius etiam quoad alias nondum cœptas stabilita & perpetuata maneat, idque propter earum connexionem in ipsa commissione factam: Secus enim foret, si plures causæ in commissione specificè expressæ fuissent, tum vnâ earum cœptâ, iurisdicctio quoad alias non cœptas, morte delegantis cessaret, vt ex communi docet Sanchez cit. disp. 28. n. 27. argum. l. scire, 29. ff. de verb. obligat. Præterquam si causæ inter

se connexionem habeant; ita ut una alteram secum trahat, iuxta l. ult. C. de duobus reis. & notauit Abb. in c. licet, 30. n. 5. hoc tit. Exinde tamen nemo inferat, si cui à Papa, Episcopo vel Parocho commissà seu delegata sit facultas audiendi confessiones fidelium omnium, aut dicecesanorum, aut parochianorum, quòd mortuo delegante, facultas expiret, si delegatus eà uti non cœperit. Contrarium enim asserendum, cum hæc sit gratia, quæ morte concedentis non expirat. Quæ de re lege, quæ dixi cit. c. 10. q. 4. n. 22. & docet Sanch. lib. 8. disp. 28. n. 72.

QVÆRITVR quartò: Vtrum iurisdictio delegata, si nondum cœpta sit, ipso iure expiret per mortem delegantis, tametsi ea in loco, ubi iurisdictio exercenda est, ignota sit. Respondeo & Dico I. Parum aut nihil refert, vtrum ipse delegatus mortem sciat, an nesciat. Ita ex communi docet Specul. tit. de offic. delegati, §. Restat, n. 5. Sanchez lib. 3. disp. 22. n. 59. resp. ad I. Cum enim iurisdictio nondum inhæreat delegato, ideo cum suo auctore, videl. delegante expirat, siue sciat siue ignoret delegatus: præsertim cum iura nihil distinguant.

- 9 Dico II. Si mors publicè in eo loco ignoretur, tametsi Iudex delegatus priuatim sciat, valent, quæ ab ipso acta sunt, argum. l. Barbarius, ff. de offic. Prætorum. Concurrunt enim hic titulus coloratus, seu præsumptus, cum literæ commissionis à legitimo Superiore, aut qui pro tali publicè habebatur, exhiberi possint, atque publica ignorantia, defectus, ex morte proueniens: quare, cum impedimentum istud ex iure tantum positiuo proueniat, ius supplere censetur ob publicam utilitatem, iuxta ea quæ dixi lib. 1. Th. mor. tr. 4. c. 22. n. 9. Et ita contra Abbat. hic. n. ult. docet Sanchez cit. loco, post Flamin. Parisium lib. 7. de resignat. benefic. q. 24. n. 33. ampliatur. 4. ubi idem docent de Episcopi Vicario, valere acta eius, si mors Episcopi publicè in eo loco ignoretur. Quod etiam tradit Henriq. lib. 6. c. 13. n. 3. lit. A. in comment. & lib. 10. c. 22. n. 3. in comment. lit. P. qui loquitur de dimissorijs datis à Vicario post mortem Episcopi, pub-
- 10

licè ignoratam. Idemque eadem ratione dicendum, si potestas delegati, vel Vicarij reuocata sit, sed reuocatio publicè ignoretur, uti docet idem Sanchez & Flaminus locis citat. Anastasius Germonius de indultis Cardinal. §. Tibi quoad vixeris, n. 63. Imò hoc peculiare est, quòd reuocatione non auferatur potestas delegati, aut Vicarij, priusquam ipsi intimata fuerit ab ipsomet reuocante, seu nomine eius per missum nuntium, procuratorem, literas, uti ex communi tradit Rebuffus in praxi benefic. tit. de forma vicariatus, n. 212. Sanchez lib. 3. disp. 30. n. 11. & seqq. argum. l. si forte, 17. ff. de off. Præsidis, iun. Gloss. ver. cognouerit aduenisse.

QVÆRITVR quintò: Quo signo cognosci possit, vtrum iurisdictio alicui commissà, sit ordinaria, an delegata? Respondeo ex doctrina Bartoli in l. & quia, n. 8. ver. iuxta hoc, ff. de iurisdict. Abb. in c. relatum n. 5. hoc tit. Vel committitur causà una, vel plures specificè ac determinatè, & censetur esse iurisdictio delegata. Vel committitur vniuersitas causarum à Principe: & censeri debet ordinaria, nisi aliud exprimat, vel ex adiunctis colligatur esse delegatam, ut si Princeps dicat, *auctoritate nostra cognoscas*. Vel denique causarum vniuersitas committitur ab inferiore, videl. ab Episcopo, & distinguendum, vtrum fiat ex lege, aut consuetudine vim legis habente, aut ex electione vniuersitatis. Quæ ratione in dicecesibus Parochi, Archidiaconi, vel Archipresbyteri seu Decani cum certa iurisdictione eorum officio annexa ab Episcopis institui debent, & eorum iurisdictio ordinaria est, iuxta l. & quia, iun. Gl. ver. nec legem, ff. de iurisdict. Vel denique instituuntur ab homine, videl. ipso Episcopo, designante illis iurisditionem arbitrato suo, & censeri debent delegati. Quandoquidem inferior Papa Iudices ordinarios in foro externo, aut interno instituere non potest, uti etiam dixi supra.

QVÆRITVR sextò: Si delegans in excommunicatione, aut suspensione sit, non toleratus, vtrum iurisdictio delegati cesset. Resp.

cum Host. & Dominico in c. 1. col. 2. de offic. Vicarij in 6. Tabiena, ver. Vicarius, n. 8. Abb. in c. licet, 3. o. n. 8. hoc tit. Sanchez lib. 3. disp. 3. o. n. 7. Non omnino cessare, sed suspendi iurisdictionem delegati, quoad negotia nondum cepta. Sed quoad negotia cepta radicata est iurisdictione in delegato: quamobrem non suspenditur per inhabilitatem delegantis: in quo differt iurisdictione delegati à iurisdictione Vicarij generalis, quippe cum diuersa non sit ab Episcopi iurisdictione, vti dixi in c. 1. de offic. Vicarij, in 6.

NOTANDVM II. Appellationi interpositæ censetur quis renuntiare, si actum appellationi contrarium exerceat: vt si inducias petat ad respondendum obiectis, vel testium publicationem fieri. Idemque est, si Iudicem quis recusat, & postea tale quippiam ab eodem petat, censetur iterum consentire in Iudicem, adeoque reuocare recusationem. Cæterum si grauatus, post grauamen illatum, coram Iudice litigare pergat, non censetur renuntiare appellationi interponendæ: quia fieri potest, vt de ea deliberet. Vide Gl. hic ver. recessum, Abb. n. 6. Decium n. 4.

CAPITVLVM XXI.

Prudentiam.

PARAPHRASIS.

Inter alia ex Cælestino III. quæsitum fuit: Si causa tribus Iudicibus commissa sit, ita, vt si omnes interesse nequeant, duo exequantur, vtrum reus comparere teneatur, quando à duobus tantum citatus fuit. Præterea, si à tribus Iudicibus citatus comparuerit, vtrum duo in causa procedere possint, si tertius nec veniat, nec per literas, vti fieri solet, se excuset. Respondet Papa, Nisi duobus Iudicibus seu ex certo nuntio, vel excusatore cum literis destinato, aliunde constiterit, quod tertius adesse non possit (vel nolit) duo illi procedere haud possunt: si procedant, acta irrita erunt. Nam ex antiqua consuetudine Pontifex maualt causam commit-

tere duobus, quam vni, tribus, quam duobus: quia integrum magis iudicium æstimatur, quod plurium sententijs confirmatur. Quare si aliter, quam ipsis mandatum. Iudices procedant, præter formam mandati iudicare censendi sunt.

Atque per hoc etiam satisfactum videtur primæ dubitationi, vti hic Gl. magna in fine annotauit. Si enim Iudices duo sine tertio procedere non possint, sequitur quod citatus à duobus tantum comparere non teneatur, cum ius citandi non habuerint. Nisi in citatione expriment impedimentum, aut excusationem tertij: tum fidem habere debet citatus, atque comparere, vti Abb. hic docet n. 17.

SUMMARIUM.

1. *Plures iudices ad terminandam causam delegati non habent iurisdictionem in solidum, nisi id in forma exprimat.*
2. *Vnde si duo iudices absq; tertio iudicassent; tertius postea acta ratificare non potest.*
3. *Si plurium cognitio, vel consensus, aut similis forma seu conditio requiritur ob fauorem priuatorum, y, quorum interest, renuntiare possunt; non item, si conditio ob publicum fauorem apposta sit.*
4. *Delegatus compelli potest ad acceptandam delegationem; & si nolit, puniri potest à delegante, vel ab immediato etiam suo Ordinario.*
5. *Si reus coram delegato obicit excommunicationem actori, quam non probat intra tempus debitum, auditur actor.*
6. *Si verò de excommunicatione constiterit, delegatus absoluet actorem, nisi ob aliam causam, qua in iudicium non deuenit, excommunicatus fuerit: tunc ad excommunicatorem remittendus erit, qui si malitiosè nolit, delegatus Papam absoluet, in commodum partis, non autem eius proprium.*
7. *Absolutus à delegato, posita cautione, ob causam, pro qua fuerat excommunicatus, ab excommunicatore compellendus*